

Vystavte se v londýnské Tate Modern

LN mapují české osobnosti, které v posledních 25 letech uspěly v zahraničí. Jednou z nich je také výtvarnice Kateřina Šedá

A teď se vyfotíme s britskou královnou. V roce 2011 pozvala Šedá osmdesát obyvatel Bedřichovic nad Brněnsku do londýnské galerie Tate Modern. Na pár hodin si vyzkoušeli, jaké to je, když se přenesou venkovský způsob života do města. Výtvarnice s obcí spolupracuje dodnes; letos začala s projektem Bedřichovice nad Temží, v němž se naopak přenesou prvky z Londýna na vesnickou náves. FOTO MICHAL HLADÍK, KOLÁŽ MARTINA KUDLÍKOVÁ

Co děláte v sobotu, co víte o svém sousedovi a proč se ve vaší vesnici nic neděje? Na to se ptá výtvarnice **Kateřina Šedá** publika po celém světě. Své projekty představila v londýnské Tate Modern, v Muzeu moderního umění v San Francisku i na bienále v Benátkách. V Čechách ale na její objevení stále ještě čekáme.

JUDITA MATYÁSOVÁ

Města a místa musí Kateřinu Šedou něčím oslovit. A je úplně jedno, zda je to vesnice Zastávka u Brna, německý Uhyst nebo kalifornské Los Altos. Všude tam musí objevit něco zvláštního, něco na první pohled neviditelného. „Nikdy dopředu nevím, co mě tam zaujme. Někdy je to slovní spojení, které zaslechnu v obchodě, nebo náhodné setkání. Vždycky se snažím do svých akcí zapojit komunitu místních. Nejvíce mě baví, když přitáhnou lidi, kteří by do galerie nikdy nepřišli,“ říká šestatřicetiletá Kateřina Šedá, která pochází z Líšně u Brna.

Vystudovala Akademii výtvarných umění v Praze, v ateliéru Vladimíra Kokolii. V roce 2005 promovala a zároveň se stala laureátkou Ceny Jindřicha Chalupského. Mezinárodní porotu zaujala projektem *Je to jedno*, který vytvořila pro svoji babičku. Nechtěla přihlížet, jak rezignuje na svůj život, a tak ji vyhecovala, aby nakreslila celý sortiment obchodu, kde pracovala čtyřicet let.

Ocenění tehdy pětadvacetileté Šedé přineslo nejen mediální slávu, ale hlavně důležité kontakty. Jeden z členů poroty ji doporučil svému známému, italskému galeristovi Francovi Soffiantinovi, který výtvarnici zastupuje dodnes. „Po Ceně Jindřicha Chalupského jsem tady nedostala žádnou nabídku na výstavu, ani od galeristů. Kdyby mě neoslovil Franco, asi bych šla na pracák. Jsem mu vděčná, že mi tenkrát tak věřil. Prostě mi dal peníze a řekl: dělej, co chceš. Během roku a půl jsem udělala spoustu práce,“ říká Šedá.

Moravská ves v Tate Modern

Její netradiční akce rychle zaujaly zahraniční publikum. V roce 2008 představila projekt *Furt dokola* v berlínském Skulpturenparku. Nechala postavit kopie deseti líšeňských plotů a několik měsíců pak přemlouvala dvojice sousedů, mezi nimiž tyto překážky sto-

jí, aby z Líšně do Berlína přivezli nějaký předmět, jehož pomocí by dokázali plot k sousedovi přelstít. Následovaly prezentace na prestižních přehlídkách současného umění; na Documentě v Kasselu, Manifestě v Bolzanu a v prestižních galeriích (Centre Pompidou, Renaissance Society, Museum Sheffield). Kateřina Šedá tam představila své kresby, fotografie, objekty z jednotlivých projektů. V Bolzanu ji oslovila kurátorka londýnské galerie Tate Modern. Výtvarnice nabídku přijala, tehdy ale ještě netušila, že se z jednorázové akce stane pětiletý projekt.

„Bydlím nedaleko Bedřichovic a pokaždé, když jsem touhle vesnici projížděla, mi přišlo zvláštní, jak je vytlidněná. Ráno lidé odjedou za prací do Brna a vrací se až večer. Už dlouho jsem totiž hledala vesnici, která by chtěla něco podniknout společně. V Bedřichovicích žije tři sta obyvatel, existuje tam komunitní život, ale účastní se ho stále stejná skupina lidí. Zajímalo mě, zda ji lze rozšířit. Rozhodla jsem se, že přenesu vesnický život do města a tak umožním místním, aby uviděli sebe i svoje místo jinak.“

Když přišla v roce 2010 poprvé do bedřichovického kulturního domu, netušila, jak se její myšlenka ujme. Chtěla místním navrhnout, aby s ní jeli na výlet do Londýna, ale měla jednu podmínku:

budete v okolí galerie dělat to, co děláte každou sobotu. Okopávat záhonky, mýt auto, chytat ryby. Nakonec se jí podařilo přesvědčit osmdesát obyvatel Bedřichovic a společně vyrazili do Anglie.

Daleko od domova při běžné sobotní práci mnozí zjistili, že zažívají něco úplně nového. Spolu práce s lidmi z Bedřichovic proto akcí v Tate Modern neskončila.

**1989
2014**

Zítřka v LN: **ORIENTACE SPECIÁL, MAPA DISENTU, HRA LISTOPADE, NEZLOB SE**

Zdejší komunita Šedou okouzila, a tak pro ni naplánovala program na pět let dopředu. Například letos 3. září, kdy slaví Bedřichovičtí tradičně svůj svátek, se výtvarnici a zástupcům obce podařilo získat peníze na projekt nazvaný *Bedřichovice nad Temží*, při kterém probíhá revitalizace návsi.

Střed jako střed

Kateřina Šedá stále žije v rodné Líšni, ze světa jí ale stále přicházejí nové výzvy k projektům. Vloni ji oslovilo Muzeum současného

umění v San Francisku. Pozvali ji do města Los Altos, součástí slavného Silicon Valley, kde pracují špičkoví odborníci z oblasti IT. „Zaujalo mě, že je tam všechno perfektní. Nejlepší vzdělání, nejlepší dům, nejlepší auto – úspěch podle šablony. Paradoxně se tak z těch nejlepších stávají průměři. Po vzoru Guinnessovy knihy rekordů jsem se rozhodla vytvořit knihu světových rekordů v Los Altos. Hledala jsem třeba člověka s nejdelsími vlasy, nejstarším mobilním telefonem nebo s největší sbírkou plyšáků,“ říká výtvarnice.

Minulý rok získala nové pomocníky. Oslovila ji skupina šesti teenagerů a společně založili skupinu Batežo Ka Mikilu. Šedou původně přizvali, aby jim pomohla oživit vesnici, ve které chodí do školy, Zastávka u Brna. Nejprve vytvořili ručně kreslenou mapu Zastávky a pak se ptali místních, kde je centrum obce. „Vloni jsem dostala pozvání na bienále v Benátkách od tchajwanského pavilonu, který je vlastně tak trochu stranou hlavních expozic. Došlo mi, že Zastávka i Tchaj-wan jsou si v mnohém podobné – středem obou míst je okolí. A tak nás napadlo, že se zeptáme návštěvníků bienále, kde je vlastně ten tchajwanský pavilon,“ vysvětluje Šedá.

Teenageři jí naučili řadu nových věcí, kvůli komunikaci s nimi si založila účet na Facebo-

ku. „Najednou vidím, že to takhle funguje mnohem rychleji než e-mail,“ říká Šedá.

Šedá? Neznám

Zajímavé je, že výtvarnice, kterou zná mezinárodní publikum a zahraniční novináři jsou ochotni dorazit do Česka, aby viděli její místní projekty, měla v Čechách v uplynulých letech jen pár výstav. „Těžko říct, čím to je. Možná si galeristi nebo kurátoři myslí, že nemám čas a moje akce jsou moc náročné. Nebo k mým věcem nemají vztah a nějak je iritují,“ uvažuje Šedá.

Letos pracuje na osmi projektech. Některé vznikají na základě nabídky ze zahraničí, jiné přicházejí do jejího života samovolně, když propátrává rodinnou historii. Poprvé si toto území vyzkoušela, když chtěla svoji babičku probudit z laregie. Postupně do svých aktivit zapojila i další členy rodiny. Letos v říjnu představila v českobudějovickém Domě umění životní příběh své druhé babičky, který napsala jako dětskou knížku pro svou pravnučku Julii. „Zajímalo mě, co o sobě bude babička vyprávět. Ona totiž vždycky říká: my jsme žili normálně. Jenže co to je normálně? Pro ni je totiž normální celý život pracovat a pořádek se starat o ostatní,“ vysvětluje Kateřina Šedá, která právě odjela do Japonska. Objevovat další místa a příběhy, které zatím nikdo nezná.

Čeští tvůrci, kteří se ve svých oborech prosadili na mezinárodní scéně

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Kateřina Šedá (36 let) se už za studií na AVU v Praze stala v roce 2005 laureátkou Ceny Jindřicha Chalupského. Své práce prezentovala na prestižních přehlídkách současného umění i ve věhlasných světových galeriích (Centre Pompidou, Renaissance Society, Museum Sheffield). Z mnoha jejích prací, o nichž se dočtete v hlavním článku na této straně, jmenujeme loňský projekt pro

tchajwanský pavilon na bienále v Benátkách, na němž spolupracovala i skupina Batežo Ka Mikilu.

DESIGN

Jan Čtvrtník (39 let), absolvent designu na VŠUP v Praze, získal v roce 2004 dvouleté stipendium Ingvara Kamprada ve švédském Lundu. Absolvoval stáž v Design centru IKEA a později pro tuto firmu navrhl několik produktů. Pět let také pracoval jako

designér pro Electrolux. Za návrhy interiérových doplňků, nábytku či šperků získal řadu ocenění, v roce 2008 zvítězil v soutěži Climate Competition, pořádané nizozemským Droog designem.

HUDBA

Mezzosopranistka Magdalena Kožená (41 let) na sebe upozornila vítězstvím v 6. mezinárodní soutěži W. A. Mozarta v Salcburku v roce 1995.

Dnes její alba vydává prestižní vydavatelství Deutsche Grammophon. Za své nahrávky získala ocenění udělována významnými hudebními časopisy, její album Love Songs získalo v roce 2001 cenu Gramophone Solo Vocal Award. Stejný časopis jí udělil prestižní Gramophone Award pro umělce roku 2004. V roce 2003 se stala rytířkou řádu umění a literatury Francouzské republiky.

LITERATURA

Spisovatel a publicista Jáchym Topol (52 let) debutoval románem *Sestra* v roce 1994, následovala novela *Anděl*. V roce 2004 vydal román *Klokotat dehet*, který byl zvolen knihou roku v anketě Lidových novin. Tento román vyšel v Německu, ve Francii a v Anglii. Další novela *Chladnou zemí* vyšla v roce 2009 a byla vydána

v patnácti zemích. Za ni dostal Topol v roce 2010 Cenu Jaroslava Seiferta, její anglický překlad získal v roce 2013 cenu anglického PEN klubu pro překladovou literaturu. Topol se věnuje i novinářské práci (Revolver Revue, Respekt, jako redaktor působil také v kulturní rubrice Lidových novin).

REKLAMNÍ FILMOVÁ TVORBA

Ivan Zachariáš (43 let) vystudoval dokument na FAMU. Už během studií

se věnoval režii reklamních spotů a v tomto oboru se brzy stal nejspěšnějším Čechem. Natačel například s Marijí Šarapovovou pro Nike, za reklamu Hondy „Impossible Dream“ získal cenu Cannes Gold Lion a Epica Award. Vytvořil také dvě znělky pro MFF v Karlových Varech s herci Judem Lawem a Johnem Malkovitchem. Za svou tvorbu získal řadu reklamních cen, například pět Zlatých lvů z reklamního festivalu v Cannes.